



> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Omgevingsdienst [naam 29x]
T.a.v. de directeur [naam 29x]

Bestuurskern

Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Waterkwaliteit en - kwantiteit

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

W.F.E. Reinhold
*Senior juridisch
beleidsmedewerker*

T 070-4561598
M +31(0)6-52740187
wilfred.reinhold@minienw.nl

Datum **12 JULI 2019**
Betreft Toezicht op AWZI's in verband met legionellarisico

Ons kenmerk

IenW/BSK-2019/143054

Geachte heer/mevrouw,

Zoals waarschijnlijk bekend zijn na twee recente legionellose-uitbraken (in Son en Boxtel) afvalwaterzuiveringsinstallaties aangemerkt als de bron van de besmettingsgevallen. Naar aanleiding hiervan heeft het RIVM samen met Omgevingsdienst NL en met inbreng van alle omgevingsdiensten een onderzoek uitgevoerd. Dit heeft geleid tot het onlangs uitgebrachte rapport "Inventarisatie van legionellarisico's bij afvalwaterzuiveringsinstallaties" (RIVM Brieffrapport 2019-0061, te vinden op www.rivm.nl). Er vindt momenteel door RIVM en Omgevingsdienst NL een vervolgonderzoek plaats, om een aantal onzekerheden nog in beeld te krijgen. De rapportage hierover wordt eind 2019 verwacht.

Kern van het rapport

Bij de afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) kan onderscheid worden gemaakt tussen rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en industriële waterzuiveringsinstallaties (IWZI's).

Er zijn 327 RWZI's, die alle in beheer zijn van waterschappen. Daarvan waren er tijdens het onderzoek 12 die een hoog risico vormen op groei en verspreiding van legionella, vanwege de aanwezigheid van een warme deelstroom. Inmiddels is één zo'n RWZI, die toen in aanbouw was, nu in bedrijf. Het zijn er dus momenteel 13. De waterschappen die het betreft zijn op de hoogte. Ze hebben een intensieve monitoring gestart, en nemen op korte termijn maatregelen om emissies te voorkomen. Daarnaast wordt gewerkt aan structurele oplossingen.

Tijdens het onderzoek zijn 382 IWZI's geïnventariseerd, die doorgaans worden beheerd door of in opdracht van het bedrijf dat het afvalwater produceert. Daarvan is tijdens het onderzoek bij 69 IWZI's vastgesteld dat ze een hoog risico vormen. Bij ongeveer de helft waren tijdens het onderzoek al preventieve maatregelen genomen, dan wel gepland. Alle AWZI's van waterschappen en bedrijven die een hoog risico vormen, zijn bij de omgevingsdiensten bekend.

Informereren hoog-risicobedrijven en het bevoegde gezag

Voor zover het nog niet gebeurd is, is het zeer gewenst dat alle 69 hoog-
risicobedrijven door de betreffende omgevingsdiensten hierover worden ingelicht. Daarnaast is het wenselijk dat de bevoegde gezagen, die verantwoordelijk zijn

voor de in totaal 82 hoog-risico AWZI's, door de betrokken omgevingsdiensten worden geïnformeerd. Ik wil u verzoeken waar dat nog nodig is deze bedrijven met spoed te informeren over de uitkomsten van het onderzoek, en met hen in overleg te gaan over het nemen van maatregelen.

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Waterkwaliteit en - kwantiteit

Informereren GGD's over hoog-risicolocaties

Het RIVM informeert de GGD's over de locatie van de biologische AWZI's die door de omgevingsdiensten zijn geïnventariseerd. Het is zeer wenselijk dat elke omgevingsdienst de GGD's in zijn gebied op de hoogte houdt van nieuwe RWZI- en IWZI-locaties met een hoog risico. Zo zijn de GGD's optimaal voorbereid bij onverhoopte besmettingsgevallen.

Ons kenmerk
IenW/BSK-2019/143054

Aanvullen lijst met IWZI's

Tijdens het onderzoek bleken nog niet alle IWZI's bekend te zijn. Inmiddels is bij Omgevingsdienst NL bekend waar die zich bevinden. Omgevingsdienst NL zal die locaties aan de betreffende omgevingsdiensten doorgeven. De legionellarisico's van deze IWZI's worden tijdens het lopende vervolgonderzoek alsnog beoordeeld.

Aanvullen ontbrekende gegevens IWZI's

Tijdens het onderzoek bleken van 142 IWZI's niet voldoende gegevens te zijn om een risico-inschatting te kunnen maken. Ook deze IWZI's worden in het lopende vervolgonderzoek alsnog nader bekeken. Doel is dat aan het eind van het onderzoek alle IWZI's beoordeeld zijn op de legionellarisico's. Hierdoor kan het aantal van 69 risicovolle IWZI's nog iets stijgen.

Onderzoek effectiviteit maatregelen

Tijdens het onderzoek bleek dat in een aantal gevallen al (tijdelijke) maatregelen waren genomen, zoals afdekking van het bassin. Er was echter nog onvoldoende duidelijkheid over de effectiviteit van deze maatregelen. Daarom wordt hier in het vervolgonderzoek naar gekeken.

Toezicht op basis van huidige regelgeving

De huidige wetgeving (Wet milieubeheer en de daaronder vallende regelgeving) biedt de omgevingsdiensten voldoende mogelijkheden om waterschappen en bedrijven aan te spreken op hun verantwoordelijkheden. Als instrumentarium kan met name worden gedacht aan het stellen van vergunningvoorschriften of maatwerkvoorschriften, en eventueel het hanteren van de zorgplicht. Hiertoe is niet vereist dat eerst legionella in het afvalwater wordt aangetoond, of dat er legionellapatiënten gelinkt zijn aan de installatie.

Urgentie bij voorschrijven van maatregelen

Ter voorkoming van besmettingen zijn twee maatregelen urgent:

1. Dek de beluchtingstanks van AWZI's en RWZI's met een verhoogd risico op uitgroei en verspreiding van Legionella uit voorzorg (tijdelijk) af, en voorzie eventueel ook in afzuiging en desinfectie van de lucht onder de afdekking.
2. Inventariseer het gebruik van het (gezuiverde) effluent van biologische AWZI's en RWZI's dat hoge concentraties legionellabacteriën kan bevatten. Benoem in de voorlichting aan medewerkers dat zij het effluent niet te gebruiken voor werkzaamheden waarbij verneveling optreedt.

De maatregelen kunnen kostbaar zijn. Ik kan mij daarom voorstellen dat dit van u als omgevingsdiensten de nodige inspanning vraagt. Het is echter vanuit volksgezondheidsoogpunt van groot belang dat deze maatregelen genomen

worden. Op de website van Omgevingsdienst NL is een platform ingericht waarin u met elkaar ervaringen kunt delen (zie <https://www.omgevingsdienst.nl/OverODNL/Kennisnet+ODNL/>). Ook is het Vakberaad VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) bij dit onderwerp betrokken om een éénduidige benadering te ontwikkelen en te promoten.

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit,
Ondergrond en Marien
Waterkwaliteit en - kwantiteit

Ons kenmerk
IenW/BSK-2019/143054

Vervolgstappen

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft middelen ter beschikking gesteld om zowel de inventarisatie van risicovolle bedrijven en het vervolgonderzoek door de omgevingsdiensten en het RIVM te bekostigen. Het treffen van de juiste maatregelen, zoals het aanschrijven van deze bedrijven en het toezien op de naleving ervan, behoort tot de reguliere VTH-taken van de omgevingsdiensten en is daarmee de verantwoordelijkheid van het desbetreffende bevoegde gezag (gemeente, provincie). Ik adviseer u om het bevoegde gezag hierover te informeren en de vervolgstappen in nauw overleg met het bevoegde gezag uit te voeren. Ik zal de koepels VNG en het IPO eveneens informeren over dit traject door hen een afschrift te sturen van deze brief.

Hoogachtend,

Directeur-Generaal Water en Bodem,
Ministerie Infrastructuur en Waterstaat



Dhr. drs. P.R. Heij

